

154. Gmina Gójsk (Gujsk) - II Wojna Światowa - Niemieckie nazwy miejscowości

Po odzyskaniu niepodległości w 1919 roku dokonano podziału administracyjnego państwa uwzględniając wcześniej obowiązujący podział administracyjny w granicach poszczególnych zaborów. Ziemia Dobrzyńska wraz powiatem lipnowskim i powiatem rypińskim została włączona do województwa warszawskiego¹. Zgodnie z tym podziałem gminy: Rogowo, Szczutowo i Gójsk², znajdowały się w powiecie rypińskim województwa warszawskiego³. W 1924 roku Gmina Gójsk została włączona do powiatu sierpeckiego⁴. Na mocy reformy administracyjnej z 12 czerwca 1937 roku, która próbowała ustalić granice województw stosownie do regionów gospodarczych, teren powiatu rypińskiego a wraz z nim gminy Szczutowo i Rogowo zostały włączone do województwa pomorskiego⁵, gmina Gójsk pozostała w województwie warszawskim.

Już w dniu 7 i 8 września 1939 roku wojska niemieckie zajęły teren powiatu rypińskiego i sierpeckiego. Rozpoczął się ponad pięcioletni okres hitlerowskiej okupacji. W ciągu kilku tygodni zorganizowana zostaje niemiecka administracja. Na mocy dekretu Hitlera z 8 października 1939 roku (przepisy weszły w życie 26 października 1939 roku)⁶, teren województwa pomorskiego zostaje wcielony do Rzeszy i wchodzi w skład obszaru Gdańsk – Prusy Zachodnie rejencji kwidzyńskiej⁷. Powiat sierpecki staje się częścią prowincji Prusy Wschodnie – rejencji ciechanowskiej (Regierungbezirk Zichenau)⁸. Taka przynależność poszczególnych powiatów i gmin przetrwała do końca wojny. Zatem można stwierdzić, iż teren obecnej Gminy Szczutowo administracyjnie podzielony był na dwie części: rejencję ciechanowską i rejencję kwidzyńską, a granica pomiędzy tymi rejencjami biegła pomiędzy miejscowościami Grabal - Agnieszkowo i Cisse - Mościska.

29 grudnia 1939 Powiat sierpecki i miasto Sierpc otrzymują tymczasową nazwę Schirps. Z dniem 1 kwietnia 1940 r. Na Zintegrowanych Terenach Wschodnich Cesarstwa Niemieckiego na mocy rozporządzenia z 21 grudnia 1939 roku w sprawie wprowadzenia niemieckiego kodeksu komunalnego tworzy się gminę Gójsk, której zasięg terytorialny obejmuje miejscowości z podziału administracyjnego przedwojennego. 21 maja 1941 roku następuje zmiana nazwy miasta Sierpc z Schirps na Sichelberg⁹.

Z dniem 25 czerwca 1942 roku wprowadzono niemieckie nazwy miejscowości.

Niemieckie nazwy miejscowości w Gminie Gójsk (Gujsk) Glaubitz powiat sierpecki (Sichelberg) rejencji ciechanowskiej (Regierungbezirk Zichenau)

Polska Nazwa Miejscowości	Niemiecka nazwa miejscowości ¹⁰
Agnieszkowo	Lammberg
Agnieszkowo Krzyżówki	Büchingen
Całownia	Zollenu
Czartownia	Teufflingen
Dwa Młyny	Zweimühlen
Gujsk (Gójsk)	Glaubitz
Jaroszewo	
Józefowo	Körningen

¹ H. Szczechowiec, Administracja ziemi dobrzyńskiej w latach 1918–1939, s. 48

² W skład Gminy Gójsk wchodzi miejscowości: Agnieszkowo, Całownia, Czartownia, Gujsk, Jaroszewo, Józefowo, Kapuśniki, Kokoszczyń, Krzyżówki, Łazy Klewiki, Maluszyn, Marcelino, Modrzewie, Mościska, Ossówka, Pawłowo, Pieńki Nowiny, Pokrzywnica, Śniechy, Sudragi, Sułocinek, Żochowo, Żurawieniec.

³ Art. 1 Dekretu z dnia 4 lutego o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszarów Polski byłego zaboru rosyjskiego. Dz. U. 1919 r. Nr 13, poz. 141.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lipca 1924 r. o wyłączeniu z powiatu rypińskiego gminy Gójsk i włączeniu jej do powiatu sierpeckiego. Dz. U. z 1924 r. poz. 657.

⁵ Ustawa z 12 czerwca 1937 r. o zmianie granic województwa pomorskiego, poznańskiego, warszawskiego i łódzkiego, która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1938 r. Dz. U. 1937 r. Nr 46, poz. 350.

⁶ <http://territorial.de/ostp/sichelbg/sichelbs.htm> [Dostęp 2020-10-10]

⁷ R. Piotrowski. Skrwilno i okolice (od czasów najdawniejszych do 1945 roku), Skrwilno 1997. S. 128.

⁸ Red. M. Chudzyński. Dzieje Sierpca i ziemi sierpeckiej. Wyd. Towarzystwo Naukowe Płockie, Urząd Miejski w Sierpcu. Sierpc, 2003 r. s. 440.

⁹ <http://territorial.de/ostp/sichelbg/sichelbs.htm> [Dostęp 2020-10-10]

¹⁰ Na podstawie: <http://www.sierpc.com.pl/historia.php?strona=miejscowosci.html> [Dostęp 2020-10-10]

Polska Nazwa Miejscowości	Niemiecka nazwa miejscowości
Kapuśniki	Kohlau
Kokoszczyń	Glucknitz
Łazy	Schleichenau
Łazy Chlewiki (Łazy Klewiki)	Borstental
Maluszyn	Achterbusch
Maluszyn-Henrikowo (Maluszyn-Henrykowo)	Heinrichsdorf
Maluszyn-Helenowo	Helenental
Marcelino	
Modrzewie	Lärchenort
Mościska	Woltenau
Majewo	Maienau
Ossówka	Lossau
Osówka Karolewo	Karlstein
Pawłowo	Paulinenhof
Pieńki Nowiny	Güringen
Pokrzywnica	Nesselau
Śniechy	Willau
Sudragi	Sudrau
Sułocinek	
Żochowo	Schaltenau
Żurawieniec	Kranichau
Karlsdorf - [?] Karolewo (1914)	